

Pysslingen förskolor och skolor AB
Org.nr.55603354309
jennie-ann.mattsson@academedia.se

2023-05-09
Dnr SI 2022:8799

Beslut

efter kvalitetsgranskning av det specialpedagogiska arbetet för att stödja lärare inom garantin för tidiga stödinsatser vid Innovitaskolan Visby i Gotlands kommun och med Pysslingen förskolor och skolor AB som huvudman.

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Innovitaskolan Visby avseende kvaliteten inom det specialpedagogiska arbetet för att stödja lärare inom garantin för tidiga stödinsatser

Granskningens syfte är att bedöma kvaliteten i de samråd som sker inom garantin för tidiga stödinsatser. I dessa samråd ska personal med specialpedagogisk kompetens bidra med sin kompetens till skolors arbete med att främja de yngre elevernas språkliga (svenska) och matematiska utveckling.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning av skolenhetens förberedelse och genomförande av samråd inom garantin för tidiga stödinsatser, utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se bilaga 1). Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom något område anges ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då också av huvudmannen. I bilaga 2 återfinns granskningens författningsstöd. Av författningsstödet framgår i vilka situationer som samråd ska ske och där beskrivs även de centrala begreppen i garantin.

Skolinspektionen besökte Innovitaskolan Visby den 30 mars 2023. Besöket genomfördes av utredarna Erica Jonvallen och Susanne Lindberg Åkerberg.

Vid granskningsbesöket inhämtades information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- En gruppintervju med lärare och förskollärare som undervisar i förskoleklass.
- En gruppintervju lärare som undervisar i åk 1-3.
- En intervju med personal med specialpedagogisk kompetens.
- En intervju med rektorn.
- Studier av dokument som begärts in från skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

Den här granskningen är del av ett större regeringsuppdrag att följa upp och utvärdera garantin för tidiga stödinsatser

(<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/granskningar-pa-gang/garanti-for-tidiga-stodinsatser/>).

De samlade iakttagelserna från alla skolorna som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras hösten 2023.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att Innovitaskolan Visby uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna avseende samråd inom garantin för tidiga stödinsatser.

Skolinspektionens bedömningar

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att arbetet inom de granskade områdena "Förberedelser för samråd" och "Genomförande av samråd" fungerar väl.

Granskningen visar att det finns ett nära och etablerat samarbete mellan lärare och specialpedagog på skolan kring de samråd som genomförs inom ramen för garantin, och att det förs samtal om hur det gemensamma arbetet med garantin ska utformas. Det finns därtill utarbetade rutiner för arbetet med garantin på skolan och även om garantins särskilda begrepp inte används genomgående så finns en samsyn och gemensam förståelse utifrån innebörden i dessa. Behov av kompetensutvecklingsinsatser identifieras och genomförs också.

Granskningen visar vidare att lärare och personal med specialpedagogisk kompetens analyserar resultaten av de obligatoriska materialen tillsammans och utgår då från de obligatoriska materialen och vad det är som påverkar elevernas resultat. De använder vidare sina specifika kunskaper och samtalar om vilket stöd som fungerar för olika elever samt reflekterar tillsammans, såväl vid särskilda avstämningstillfällen som löpande, över hur undervisningen och stödinsatser fungerat.

Förberedelser för samråd inom garantin för tidiga stödinsatser

Motivering

Ett nära samarbete har etablerats och det finns väl fungerande rutiner för arbetet med garantin och dess samråd

Granskningen visar att specialpedagog och lärare i förskoleklass samt i lågstadiet har ett etablerat samarbete kring såväl arbetet med de obligatoriska materialen samt de olika samråd som ska genomföras inom ramen för garantin. Det framgår vidare av samtliga intervjuer att målsättningen med arbetet på skolan är att uppmärksamma elever i behov av stöd, men även att ge stöd för lärarnas utveckling av undervisning och extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Lärarna i årskurs 1 och 3 beskriver till exempel i intervjun att arbetet med garantin är till för eleverna men också för lärarens eget arbete.

Granskningen visar att det finns etablerade rutiner för arbetet med garantin på skolan, och att vad som ska göras, liksom hur, när och av vem, är väl känt av lärare och specialpedagog. Det framgår av intervjuer och inskickad dokumentation att det finns framtagna årshjul för samtliga årskurser. Årshjulen innehåller tidpunkter för

genomförandet av kartläggnings- och bedömningsstöd, som där kallas för "screening", samt för förberedelser, insatser på individ- och gruppnivå, uppföljning samt för överlämning. I intervjuer beskrivs dessa rutiner dels i termer årshjul, dels som ett integrerat arbetssätt och en tydlig kommunikation snarare än som ett dokument. Såväl lärare i förskoleklass och lärare i årskurs 1-3 uppger att de rutiner som finns fungerar väl. Lärarna beskriver också hur mer erfarna lärare informerar och stödjer nya lärare i arbetet med garantin.

Samtliga intervjuade i granskningen beskriver att vardagliga begrepp ofta används istället för de begrepp som är specifika för garantin, som "indikation", "särskild bedömning", "befara" och "samråd". I intervjun med lärare i förskoleklass framgår till exempel att de framförallt använder begreppen när de sitter med de dokument som hör till garantin och att de annars använder mer vardagliga ord, som exempelvis "en oro" istället för begreppet befara.

Skolinspektionen ser positivt på att än mer stärka en gemensam samsyn om garantin genom att föra samtal om garantins specifika begrepp, på det sätt som uppmärksammats i genomförda intervjuer.

Behov av kompetensutveckling identifieras och lyfts löpande i arbetet

Granskningen visar vidare att det finns vägar för lärare och specialpedagog att uppmärksamma behov och föreslå kompetensutvecklingsinsatser inom garantins områden. I Skolinspektionens intervjuer med lärare och specialpedagog ges därtill en bild av att lärarna till exempel kan lyfta behov med de utvecklingslärare som sitter i ledningsgruppen eller till biträdande rektor. Det framgår också att lärarna fått kompetensutveckling i områden som rör garantin. I intervjuer berättar rektor och lärare till exempel att det pågår ett kompetenshöjande arbete på skolan med differentierad undervisning och lektionsdesign samt att lärarna tidigare arbetat med att synliggöra progressionen i svenska och matematik, och i samband med det tagit fram vad de kallar för språkträdet och matematikmuren. Lärare i årskurs 1 och 3 beskriver också att de får kunskap när specialpedagogen tar fram de senaste rönen om hur till exempel anpassningar kan göras för hela klasser, och att de känner sig trygga med materialen som de nu genomfört flera gånger.

Genomförande av samråd inom garantin för tidiga stödinsatser

Motivering

Materialens resultat analyseras gemensamt för att undersöka vilket stöd som fungerar för eleverna

Granskningen visar att när resultaten av de obligatoriska materialen analyseras utgår analysen från vad det är som påverkar elevernas resultat. I samtliga intervjuer framkommer att lärare och specialpedagog på olika sätt undersöker vad materialen visar och att deras reflektioner omfattar klassens samtliga elever och sker såväl på grupp- som på individnivå. Det framgår också att de i analysen har ett särskilt fokus på de elever där svårigheter indikerats och vars kunskapsutveckling därför är föremål för bedömning. Specialpedagogen beskriver exempelvis i intervju att de vid

Samrådet går igenom varje elev, pratar om hur de ska lägga upp arbetet utifrån vad de sett på grupp- och individnivå och diskuterar om de behöver träna särskilt på något i undervisningen. Vidare berättar specialpedagogen att särskild vikt läggs vid de elever som det finns en osäkerhet kring utifrån vad materialet visat. I intervju beskriver lärarna också hur de genom materialet och efterföljande analys kan få syn på elever de behöver var lite särskilt uppmärksamma på. Det förekommer i såväl förskoleklass som årskurs 1 att de sedan gör om vissa delar av materialen för att se om de insatser som genomförts haft förväntad effekt.

I intervjuer med lärarna och specialpedagogen framkommer vidare att de framförallt försöker anpassa undervisningen på gruppnivå, men att enskilda elever eller mindre grupper av elever också kan ges särskilda insatser utifrån behov som upptäcks genom materialen, till exempel genom gruppindelningar och olika ämnesspecifika insatser utifrån de indikationer som framträtt i materialet.

Granskningen visar att samrådsarbetet sker på samma sätt oavsett vilken årskurs det rör sig om och att fokus är på såväl matematik som svenska. Skolinspektionen vill här betona den positiva möjlighet som finns i att ge lärarna i såväl förskoleklass som årskurs 1 och 3 tillgång till den kompetens som specialläraren i matematik har i arbetet med de samråd som ska genomföras inom garantin.

Lärare och specialpedagog reflekterar tillsammans och tar stöd i varandras kompetens

Granskningens intervjuer visar att kollegialt lärande genomsyrar skolans arbete. Fokus på utveckling av undervisningen är en ständigt pågående process och arbetet med garantin är en del av denna process. I samtliga intervjuer framgår det att lärare och specialpedagog tillsammans reflekterar och analyserar hur undervisningen fungerar för olika elever, och att detta leder till att undervisningen utvecklas. Arbetet med garantin har exempelvis lett till att lärarna i förskoleklass utvecklat undervisningen genom att bygga vidare på ett arbete med stationer som de började med i samband med genomförande av kartläggningen.

Vidare framkommer att specialpedagog och lärare i såväl förskoleklass som årskurs 1 och 3 tar stöd av varandras kompetenser och att lärare får hjälp att analysera sin egen undervisning som en del av arbetet med garantin. Lärare beskriver i intervju att specialpedagogen hela tiden utgör ett nära stöd och att de planerar insatser tillsammans.

I intervjuer med lärare i förskoleklass och specialpedagog framgår till exempel att om en lärare blivit osäker på en elevs resultat så kan specialpedagogen gå in och observera för att tillsammans med läraren ta reda på vad det kan bero på och hur de bäst kan planera vidare. Det framgår av samtliga intervjuer att lärare och personal med specialpedagogisk kompetens tar ansvar för att det gemensamma arbetet möjliggör en utveckling av undervisningen eller att eleverna skyndsamt ges stöd.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Ana-Maria Koci Spång.

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Erica Jonvallen, (fördragande), utredare Susanne Lindberg Åkerberg och utredare Roger Thuring medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade utifrån Skolverkets rekommendationer för arbetet med garantin.¹

Följande områden granskas:

Förberedelser för samråd inom garantin för tidiga stödinsatser

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens etablerar ett nära samarbete och samtalar om hur det gemensamma arbetet med garantin ska utformas och hur arbetet ska leda till att syftet med garantin uppfylls.

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens identifierar behov av och föreslår kompetensutvecklingsinsatser inom garantins område.

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens arbetar tillsammans utifrån organisationens och skolans rutiner och med frågorna vad, hur, när och av vem något ska göras inom garantin.

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens utvecklar en samsyn kring begrepp och målsättning för arbetet med garantin.

Genomförande av samråd inom garantin för tidiga stödinsatser

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens tar stöd i varandras kompetens i arbetet med att möta elevernas varierande förutsättningar och behov.

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens reflekterar och analyserar tillsammans hur undervisningen har utgått från ett varierat sätt att lära och hur eleverna har fått möjlighet att visa sina kunskaper.

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens samtalar om vilket stöd som fungerar för eleven.

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens analyserar tillsammans resultaten av de obligatoriska materialen utifrån vad det är som påverkar elevernas resultat.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

[Garanti för tidiga stödinsatser \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/garanti-for-tidiga-stodinsatser).

¹ Skolverket (2022). *Rekommendationer om arbetet med garantin för tidiga stödinsatser i förskoleklass och lågstadiet*. Tillgänglig via < <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/rekommendationer/rekommendationer-om-arbetet-med-garantin-for-tidiga-stodinsatser-i-forskoleklass-och-lagstadiet> >.

Bilaga 2: Författningsstöd

Förberedelser och genomförande av samråd inom garantin för tidiga stödinsatser

I skollagen finns bestämmelser om en garanti för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet. Garantin består av flera led för att säkerställa att elever i behov av stödinsatser får rätt stöd i rätt tid. Enligt skollagen ska ansvarig förskollärare eller lärare i förskoleklassen, årskurs 1 och 3 i grundskolan under vissa förutsättningar genomföra en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling. Den särskilda bedömningen ska göras om det, utifrån obligatoriska kartläggnings- och bedömningsmaterial, finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper i svenska, svenska som andraspråk eller matematik som gäller för aktuell skolform.²

Om det efter en sådan särskild bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för den aktuella skolformen, ska det skyndsamt planeras stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie verksamheten eller göras en anmälan om eventuellt behov av särskilt stöd till rektorn enligt 7 §.³

I slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet i grundskolan ska det genomföras en uppföljning av sådant stöd som getts. Resultatet av uppföljningen ska överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs.⁴

Skollagen definierar tre situationer inom garantin för tidiga stödinsatser, där ansvarig förskollärare eller lärare som huvudregel ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens. Ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid den särskilda bedömningen av en elevs eventuella behov av extra anpassningar och särskilt stöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik samt vid planering av sådana extra anpassningar så att rätt stödinsatser utformas för eleven. Den ansvariga förskolläraren eller läraren ska också vid uppföljningen av det stöd som getts samråda med personal med specialpedagogisk kompetens.⁵

² 3 kap. 4 § 1 st. skollagen (2010:800).

³ 3 kap. 4 § 2 st. skollagen.

⁴ 3 kap. 4 b § skollagen.

⁵ 3 kap. 4 a § skollagen.

Av förarbetena framgår att syftet med garantin för tidiga stödinsatser inte bara är att de elever som är i behov av stödinsatser ska få sådana insatser tidigt. Avsikten är också att det ska säkerställas att dessa insatser är utformade utifrån elevens behov. Specialpedagogisk kompetens kan enligt förarbetena bidra till att stödinsatserna utformas på ett ändamålsenligt sätt och även bidra i utvärderingen av insatserna.⁶

Vidare anges i förarbetena att personal med specialpedagogisk kompetens ska vara ett stöd för ansvarig förskollärare eller lärare, bland annat vid bedömningen av behovet av stödinsatser hos de elever som befinner sig i gränslandet mellan dem som inte bedöms ha något sådant behov och elever där förutsättningarna för extra anpassningar eller anmälan till rektorn enligt 7 § redan är uppfyllda. På vilket sätt samrådet ska genomföras måste avgöras från fall till fall. Även i fråga om planering måste det sätt på vilket samrådet ska genomföras avgöras från fall till fall.⁷

I läroplanen anges att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov.⁸ Vidare anges att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd, och samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.⁹

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt hjälp de behöver. Rektorn har vidare ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.¹⁰

⁶ Regeringens proposition 2017/18:195. *Läsa, skriva räkna – en garanti för tidiga stödinsatser*, s. 51 f.

⁷ Prop. 2017/18:195 s. 86.

⁸ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22), 1. Skolans värdegrund och uppdrag, avsnitt En likvärdig utbildning.

⁹ Lgr 22, avsnitt 2.2 Kunskaper.

¹⁰ Lgr 22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.